

TLPST

Lesbrief 67: april 2020

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Gebruik jij nog *u*?

“Mijn nekharen gaan er recht van overeind staan.” Dat schrijft de Nederlandse Iris Hannema, die al langere tijd in Parijs woont en een bezoekje aan haar vaderland brengt. Wat vindt ze zo vervelend? Dat ze in Nederland steeds meer met *je* en *jou* wordt aangesproken. Weten Nederlanders niet meer hoe het hoort?

> [Lees verder](#)



Wat doet een gebarentaaltolk?

In de afgelopen maanden werd de Haagse gebarentaaltolk Irma Sluis ineens een nationale bekendheid in Nederland. Dat gebeurde vooral nadat ze bij een persconferentie van de regering het woord *hamsteren* in gebarentaal had ‘vertaald’.

> [Lees verder](#)



Gebruik jij nog u?

“Mijn nekharen gaan er recht van overeind staan.” Dat schrijft de Nederlandse Iris Hannema, die al langere tijd in Parijs woont en een bezoekje aan haar vaderland brengt. Wat vindt zij zo vervelend? Dat ze in Nederland steeds meer met ‘je’ en ‘jou’ wordt aangesproken. Weten Nederlanders niet meer hoe het hoort?

In Frankrijk is alles veel duidelijker, beweert ze. De *u*-vorm is daar een middel om respect voor anderen te tonen. Door het gebruik van de *je*-vorm is dat respect er in Nederland veel minder. Ze moet er ook helemaal niets van hebben dat bedrijven haar met ‘je’ aanspreken.

[Nederlanders weten het gewoon niet meer](#), zegt ze. Of valt het wel mee? In haar artikel noemt ze ook het voorbeeld van een Nederlandse leraar economie op een middelbare school, die door zijn leerlingen alleen maar met ‘u’ en ‘meneer’ wordt aangesproken: “Als ze per ongeluk toch een keer jij zeggen, schrikken ze er zelf van.”



Vragen

Lees [het artikel van Iris Hannema](#).

- 1a De schrijfster gebruikt het werkwoord ‘tutoyeren’ voor ‘aanspreken met *je*’. Welk werkwoord gebruikt ze voor ‘aanspreken met *u*’?
- 1b In beide werkwoorden herken je Franse persoonlijke voornaamwoorden. Welke? Wat betekenen ze?
- 2a Hannema vraagt etiquette-expert Reinildis van Ditzhuyzen hoe het hoort. Van Ditzhuyzen antwoordt: “De regel in dezen is: bij twijfel geen *je* en *jij* zeggen, de veiligste weg. Het is ook veel makkelijker om hoog in te zetten en van *u* naar *jij* te gaan dan van *jij* naar *u*, dat kan buitengewoon ongemakkelijk zijn.” Leg in eigen woorden uit waarom het makkelijker is om eerst *u* te zeggen en vervolgens over te gaan naar *jij* in plaats van andersom.
- 2b Wat is jouw regel? Wanneer spreek je iemand aan met *jij* en wanneer met *u*?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Wat doet een gebarentaaltolk?

In de afgelopen maanden werd de Haagse gebarentaaltolk Irma Sluis ineens een nationale bekendheid in Nederland. Dat gebeurde vooral nadat ze bij een persconferentie van de regering het woord *hamsteren* in de Nederlandse Gebarentaal had vertaald.

De Nederlandse Gebarentaal is de moedertaal van enkele duizenden doven in Nederland, maar ook van een flinke groep horende mensen, meestal omdat ze dove ouders hebben. Omdat die horende mensen ook gesproken Nederlands leren, kunnen ze – na een goede opleiding – tolken tussen het Nederlands en de Nederlandse Gebarentaal.



De Nijmeegse hoogleraar gebarentaal Onno Crasborn nam onlangs [een kort 'college'](#) over gebarentaal op, en zette het op internet. Hij legt (onder meer) uit welke mensen gebarentaaltolk worden, waarom je volgens sommige mensen beter niet 'doventolk' kunt zeggen, en waarom we die tolken tot voor kort nog maar zo zelden op de televisie zagen.

Gebarentaaltolken zijn hard nodig, want voor dove mensen is het belangrijk dat er goed getolkt wordt – niet alleen bij persconferenties of evenementen, maar ook als ze bijvoorbeeld naar een notaris moeten, of naar de dokter. Er is in Nederland al wel het een en ander geregeld, maar het is volgens Crasborn nog niet genoeg: in de gezondheidszorg bijvoorbeeld vinden doven vaak helemaal niet zo makkelijk de weg.

Vragen

Bekijk de eerste 15 seconden van [het college van Onno Crasborn](#).

1 Wat zegt Irma volgens jou?

Bekijk de eerste 6 minuten van het college en beantwoord dan de vragen hieronder.

- 2 Kunnen doven en slechthorenden tijdens persconferenties op tv eigenlijk niet het best gewoon de ondertiteling lezen? Licht je antwoord toe.
- 3 Hoe kan het dat van sommige horende mensen niet het Nederlands, maar een gebarentaal de moedertaal is?
- 4 Waarom kun je volgens sommige mensen beter niet 'doventolk' zeggen?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

1 a vousvoyeren

1 b tu = jij; vous = u

2 a Eigen antwoord, bijvoorbeeld:

‘Als je begonnen bent met *u*, dan heb je al je respect getoond en kun je dus weinig meer ‘fout’ doen. Als je met *jij* begint tegen iemand die *u* als een teken van respect ziet, dan is het kwaad al geschied. Overgaan op *u* is dan eigenlijk al te laat.’

2 b Eigen antwoord.

Antwoorden tweede onderwerp

1 Eigen antwoord: ‘Hallo, gaat het goed met jou?’ of iets van die strekking.

2 Ja, tot op zekere hoogte, want het Nederlands is niet hun moedertaal. Het Nederlands is voor hen een tweede taal, een vreemde taal. De Nederlandse of Vlaamse Gebarentaal is hun moedertaal. Voor de meeste mensen van wie een gebarentaal de moedertaal is, is het lezen van Nederlandse ondertiteling dus helemaal niet zo makkelijk.

3 Horende Nederlandse kinderen die opgroeien met twee dove ouders, hebben de Nederlandse Gebarentaal als moedertaal. Ook voor hen geldt dat die gebarentaal altijd hun moedertaal zal zijn en Nederlands hun tweede taal.

4 Omdat een gebarentolk er niet alleen is voor dove en slechthorende mensen, maar ook voor horende mensen die de een gebarentaal als moedertaal hebben (kinderen van dove ouders).